

EEN NIEUWE POGING OM IN ISRAËL
SLAKKEN VOOR DE CONSUMPTIE TE KWEKEN

door

Henk K. Mienis

Het kweken van slakken voor de consumptie heeft in Israël altijd op een heel laag pitje gestaan. De pogingen daartoe zijn te tellen op de vingers van een hand. Eigenlijk valt dat ook wel te begrijpen, want zowel voor de joodse als de mohammedaanse bevolking is het nuttigen van weekdieren op grond van strikte religieuze eetwetten ten strengste verboden. Wat het jodendom betreft, kunnen we dit verbod aantreffen in het boek "Leviticus" 11 "Reine en onreine dieren", waar ondermeer geschreven staat: "Dit zal u het onreine zijn onder het wemelend gedierte dat op de grond wemelt: de mol, de muis en alle soorten padden, de egel, de waraan en de hagedis, de slak en het kameleon. Deze zullen u unrein zijn onder al het wemelend gedierte".

Dat echter toch zo nu en dan slakken genuttigd worden, hebben we kunnen lezen in Bar (1977) en Mienis (1985).

Tot het kweken van slakken voor de consumptie heeft het echter allermintst bijgedragen. De meest bekende poging tot een slakkenkweek is die waarschijnlijk van de heer Shamir uit Bustan HaGalil. Hij heeft geprobeerd om de reusachtige oostmediterrane ondersoort (of vorm) van de Segrijnslak: Helix (Cornu) aspersa Müller, 1774 op commerciële wijze te kweken. Na enkele jaren heeft hij deze poging opgegeven. Naar mijn weten is hij er nooit in geslaagd om zijn kweekproduct aan de man te brengen.

Geruchten betreffende andere pogingen om Helix aspersa in Israël te kweken, zijn mij wel ter ore gekomen, maar nooit ben ik erin geslaagd om te achterhalen, waar dat plaatsvond. In elk geval was uiteindelijk het resultaat altijd een mislukking.

Onlangs heeft men ook geprobeerd om in kibboets Ma'abarot de reusachtige zoetwaterslak Pomacea canaliculata (Lamarck, 1819) op commerciële wijze te kweken. Volgens Prof. Lev Fishelson van de universiteit in Tel Aviv doet de smaak van deze slak niet onder voor die van een Helix. Hoewel de soort zich uitbundig voortplant in kamers, waarin het klimaat gecontroleerd kan worden, was de poging om de soort in openluchtvijvers te kweken een volkomen mislukking. De oudere dieren groeiden wel, maar

van een voortplanting was geen sprake.

Dit was ongeveer het beeld van de pogingen om slakken te kweken in Israël tot herfst 1986. Toen verschenen plotseling zowel in de Israëliëische, als in de buitenlandse kranten berichten over een nieuwe poging om landslakken op een commerciële basis te kweken. Door tussenkomst van de heer Bombeek uit Swalmen kreeg ik bijvoorbeeld het volgende bericht uit "De Limburger" in handen:

SLAKKENFARM OP KOMST

De Fransen verorberen bijna een miljard slakken per jaar. Ook elders is het diertje in trek, met als gevolg dat ze in West-Europa bijna zijn uitgeroeid. De meeste slakken die hier gegeten worden, komen nu uit de Balkan. Nu is het de zoöloog Joseph Heller van de universiteit van Jeruzalem gelukt om Hermon-slakken te kweken: deze Israelische soort is even groot en smakelijk als haar Europese broertje/zusje. Bovendien zijn de slakken van Heller al na zes maanden volwassen, terwijl ze er in de natuur een paar jaar over doen. Volgens Heller kunnen in een gebouw van twintig bij vijf meter, vijf ton slakken per jaar worden "geoogst". De slakkenfarm is dus niet ver weg meer.

Wat steekt achter dit wel zeer optimistische bericht? In Israël komen vier soorten voor uit het geslacht Helix (zie Mienis, 1982):

Helix (Pelasga) engaddensis Bourguignat, 1852

Helix (Pelasga) prasinata Roth, 1855

Helix (Pelasga) texta Mousson, 1861

Helix (Cornu) aspersa Müller, 1774

Helix engaddensis en H. prasinata zijn kleine soorten, die commercieel niet voor een kweek in aanmerking komen. De kweekpogingen met Helix aspersa hebben we reeds kort besproken. Rest ons de grootste soort Helix texta. Deze soort is in Israël wat zijn verspreiding betreft, beperkt tot de Hermonberg en het noordelijke deel van de Golanhoogte (Bar & Mienis, 1979). Zeer zeker komt de soort ook voor op de hoogste bergen in Libanon en waarschijnlijk ook in Syrië.

In zijn natuurlijk biotoop op de Hermonberg zijn de klimatologische omstandigheden zodanig, dat de soort zowel een zomer- als een winterslaap maakt om in leven te blijven. De periode dat deze slakken werkelijk actief zijn, is dan ook betrekkelijk kort. Dit is dan ook de reden dat Helix texta pas na drie jaar volwassen is en aan voortplanting begint te denken.

Mijn collega Joseph Heller is er echter in het laboratorium in geslaagd deze periode van drie jaar terug te brengen tot nauwelijks negen maanden. De soort plant zich onder deze omstandigheden heel gemakkelijk voort en in zeer grote aantallen.

Smaakproeven hebben uitgemaakt dat de soort een goede concurrent kan worden van Helix pomatia Linnaeus, 1758. Vandaar alle optimistische berichten in de kranten.

Tot nog toe zijn echter geen kweekproeven uitgevoerd op grote schaal. Het is dus nog steeds de vraag of deze soort inderdaad op grootscheepse wijze gekweekt kan worden.

Er is echter een probleem opgedoken uit een heel andere hoek. Dit probleem staat in verband met het in het begin gegeven citaat uit Leviticus. Het opperrabinaat heeft namelijk een verbod

opgelegd aan Prof. Heller en de Hebreeuwse Universiteit om verder te gaan met de commerciële kweek van slakken. De slak wordt door hen op hetzelfde voetstuk gezet als het varken, een diersoort die ook door joden niet gefokt mag worden.

Het is dus heel de vraag of het ooit in Israël tot een kweek van Helix texta oftewel de Hermon-slak zal komen.

Geraadpleegde literatuur:

- Bar, Z., 1976. Helix aspersa, portrait of a colonizer. - Levantina, 2: 9-15.
- Bar, Z., 1977. Human consumption of land snails in Israel. - Basteria, 41: 53-58.
- Bar, Z. & H.K. Mienis, 1979. The malacofauna of Mount Hermon. - Malacologia, 18: 73-77.
- Mienis, H.K., 1982. A checklist of the landmolluscs of Israel and the administered areas. - Levantina, 39: 457-465.
- Mienis, H.K., 1985. Enkele verdere gegevens betreffende de consumptie van landslakken in Israël. - CB (Ned.Malac.Ver.), 225: 63-65.

Voor U gelezen:

Dr. Paul F. Patchick meldde onlangs in Hawaiian Shell News, 35(9) op pag. 6 de extreem hoge prijs die voor een Cypraea fultoni Sowerby, 1903 van Mozambique was betaald door Dr. M. Raybaudi, nl. \$ 24.000,-. Naar aanleiding hiervan onderstaand artikel uit Het Zee-aquarium, sept.'87: p.185:

'Tis misselijk^x waer een geck
zijn gelt aen leyt

Het is te verwonderen datter treffelijke lieden zijn die groot gelt besteden aen Kinckhorens en Mosselschelpen,

daer niet fraeys aen en is als de selsaemheyd, en dat, om datse mercken datter grootte Potentaten, ja Keyzers en Koningen zijn, die sulck gedrocht op doen soecken en wel dier betalen. Ey Heeren Apen,^x ghy verstaet het binnen spel^x niet. De Koninck Lodewijck van Vrankrijck, de elfde van dier name, dede selsame dieren komen uyt zijn nabuer Koninckrijcken,^x om hem een naem te maken dat hy noch groote lust in zijn leven hadde, nochtans was hy doe ter tijt van lichaam seer swack. Ick wil hier niet schelden die haer neeringhe daer af maken, om hun profijt daer mede te doen, alst sonder lieghen gheschieden mach^x: die en zijn soo geck niet of zy sien een goet eynde voor haer deel. (Uit "Sinnepoppen" van Roemer Visscher, 1614)

'Tis misselijk waer een
geck zijn gelt aen leyt.